Kézbe fogható helytörténet- Almásy út 20.

A fenti címen várja egyre gyarapodó létszámú látogatóit az Ipolyi Arnold Városi Könyvtár Helytörténeti Gyűjteménye, melyet Héja László történész 2005 ősze óta vezet. A kiállító- és kutatóhely népszerű állandó kiállítása mellett mindig találhatunk ott érdekes időszaki tárlatot, amikor pedig az idő engedi, különleges hangulatú rendezvények helyszíne az udvar. Mint a gyűjteményvezetővel készült interjúból kiderül, ez tovább szépül és gyarapodik, hála egy megyei összefogással elnyert pályázatnak. Most ismerkedjenek meg Önök is kívül- belül városunk múzeumával!

- Tapasztalatom szerint, még mindig vannak, akik nincsennek tisztában azzal, hogy a múzeumnak „már nincs hivatalosan köze" a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatóságához, az Ipolyi Arnold Városi Könyvtár intézményeként működik. Így van?

- A Helytörténeti Gyűjtemény nem része a megyei múzeumi hálózatnak. Valamikor ahhoz tartozott, de a '90-es évek elején a múzeumi igazgatóság lemondott róla. Akkor vállalta fel a város önkormányzata, hogy fenntartja a gyűjteményt – természetesen a szakmai felügyeletet továbbra is a megyei múzeum gyakorolja –, akkor került ide, az Almásy út 20. szám alatti épületbe. Az 1966-ban alapított gyűjtemény gyakori költözéssel nehezített esztendők után, 1992-ben talált végleges otthonra jelenlegi helyén. Azóta is itt lehet megtekinteni az állandó és az időszaki kiállításokat, csatlakozni az itteni rendezvényeket látogatók egyre gyarapodó táborához.

- Az irodában, ahol beszélgetünk jó néhány „koros" könyv csodálható meg a polcokon és a szekrényekben. Most, amikor megérkeztem ide, éppen egyik kolléganőjével vizsgáltak közülük néhányat. Ez a jellemző a dolgos hétköznapok azon óráira, amikor nem kell a látogatókat fogadni, körbevezetni, válaszolni kérdéseikre?

- Igen. Már régebb óta folyamatban van a nálunk található írásos dokumentumok feldolgozása, rendszerezése, időnkénti publikálása. Szeretnénk az összes itt található írásos forrást elérhetővé tenni, mind a kutatók, mind az érdeklődők számára. Ezért egy katalógusban igyekszünk sorra venni ezen értékeinket. Természetesen ez nem csak írásos tájékoztatást jelent, hiszen erre kiváló megjelenítési formát, elérhetőséget biztosíthat az internet is.

- Ha visszagondolok az előző évekre, igen csak büszke lehet a gyűjtemény és természetesen a könyvtár azokra a kiadványokra, melyek valamilyen módon a Helytörténeti Gyűjteményhez köthetők.

- Ez így van. Ha hangsúlyozottan a teljesség igénye nélkül nézzük az előző tíz évet, olyan kiadványokra lehetünk büszkék, mint a Fejezetek Törökszentmiklós múltjából című, eddig két kötetes mű. Ezeket a város történetét feldolgozó tanulmány köteteket neves szerzők jegyzik. 2007-ben újraindítottuk a Helytörténeti füzetek című kiadványunkat. Ebben – megint hangsúlyozottan a teljesség igénye nélkül – olyan neves törökszentmiklósiakról jelentettünk meg színvonalas tanulmányokat, mint Butyka Béla vagy Vihar Béla. De ennek keretében jelent meg a város többi híres szülöttét sorra vevő füzetünk, melyet az elszármazottak tavaly előtti találkozója alkalmából készítettünk.

- Adódik a kérdés, hogy mi lesz a következő, a gyűjteményhez kapcsolható kiadvány témája?

- Most dolgozom Törökszentmiklós és környéke középkori történetét a korabeli helynevek alapján feldolgozó tanulmányon. Rendkívül érdekes információkat szűrhetünk le ezekből. Balaszentmiklós, Bala, Szakállas, Fegyvernek, Szenttamás… Ezek a helynevek előfordulnak a korabeli oklevelekben, és ezeket nyelvileg, történetileg lehet elemezni, és érdekes következtetéseket lehet levonni belőlük. Mióta használatos itt a Szentmiklós elnevezés? A ránk maradt első, ezt jelző írásos emlék egy 1399-es oklevél, de természetesen nem ettől az időszaktól kell a fenti névhasználat kezdetét datálni. Szóval a nevek vizsgálata sok-sok új és figyelemre méltó információval szolgálhat városunk középkori történetéről. A tanulmány a Helyismereti füzetek következő számában jelenik meg az azt bemutató előadáson, áprilisban.

- Kíváncsian várjuk a kutatás következtetéseit, eredményeit! Szakadjunk most el az itt, az irodában található írásos emlékektől és menjünk át a kiállítótermekbe! Mi minden vár ott ránk?

- Öt kiállítótermünk és három raktárhelyiségünk ad helyet a mintegy 5000 darab dokumentumnak. Az öt teremből háromban állandó, kettőben időszaki kiállítás van. Az előbbi az 1900 előtti korszakok régészeti történeti anyagát, illetve az 1700-as évektől a XX. század közepéig terjedő időszak helyi néprajzát szemlélteti útmutató szövegekkel. Az időszaki kiállításokon városunk és a szomszédos települések értékeit mutatjuk be. Évenként néhány alkalommal várostörténeti előadások szervezésével, helytörténetünkben jártas kutatók közreműködésével bővítjük múltunk ismeretanyagát, de lehetőséget adunk azoknak a kutatóknak is, akik igénylik anyagunk tanulmányozását. Legközelebb március 17-én Fodor István a Magyar Nemzeti Múzeum címzetes igazgatója tart előadást a honfoglalásról a múzeumban.

- Az udvarról se feledkezünk meg, hiszen nem egy tömegeket vonzó rendezvénynek biztosított már remek helyszínt! Ez teljes mértékben készen van már?

- Ha a gazdasági válság nem szól közbe a Jászkun kapitányok nyomában nevű megyei projekt keretében mi is gazdagodhatunk majd egy színnel és egy másik, a rendezvények megtartását nagy mértékben segítő udvari fedett helyszínnel. Előbbi segít az időjárásra érzékeny tárgyak elhelyezésében, utóbbi, egy kupolás központi tér pedig, ahogy említettem a szabadtéri rendezvények komfortosságát növelheti majd.

- Miért fontos egy akkora településnek, mint városunk egy helytörténeti gyűjtemény fenntartása?

- Szerintem mindenképpen szüksége van a városnak egy olyen gyűjteményre, amely már évtizedek óta létezik, és fontos tárgyi és szellemi értékeket foglal magába, és folyamatosan gyarapodott a múzeumalapító Butyka Béla, majd a gyűjteményt továbbgondozó Püski Imre és Szabó Antal munkássága által. A gyűjtemény része egy sajátos és összetett visszacsatolási folyamatnak, amelyben közösségünk múltjának és hagyományainak feltárása, megőrzése és továbbadása azért válik olyan kiemelkedően fontossá, mert éppen ezek a hagyományok segíthetik közösségünk továbbélését, magáratalálását, összetartozásunk tudatosulását.

Turcsányi János